

טשענאטאזער צייטונג

אָנאַנסען-פּרייז:

פאַר אַ מיליטער שורה
פּער 24 טעג 24 גראַשען
פּער 60 טעג 60 גראַשען
פאַר אַן אַנזאָל פּער דאָס גאַנצע יאָר 18 גראַשען.

ערשיינט יעדע פרייטאג.
רעדאקציע און אדמיניסטראציע
ערשטע ארבעט 6. טעלעפאן 201.

אָנאַנסענט-פּרייז
אָפּער 20 גראַשען.
פּערעס פּון רעדאקציע און אַדמיניסטראַציע:
Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

Piątek, dnia 12 Lutego 1926

ריכט-צינדען 4 מיט 31

פרייטאג, 12. משפטים כח שבט תרפ"ו.

4-ro MIESIĘCZNE
WIECZOROWE

lekcje buchalterji

Mieczysława Rozynęsa w Częstochowie

rozpoczynają się w poniedziałek 15 lutego
Absolwenci otrzymują **dyplomy** (świadectwa)
po złożeniu egzaminu wydane przez

Profesorów Akademji Handlowej
w Krakowie.

PROGRAM BUCHALTERJI kupieckiej, bankowej
i przemysłowej (fabrycznej) wydaje się bezpłatnie.
Informacje i zapisy na miejscu 2 aleja 40, prawa
oficyna na parterze, codziennie od godz. 1-3 p.p.
i od godz. 5-7 wiecz. w piątek od godz. 7-9
wieczorem.

Warunki bardzo przystępne.

Ilość uczni ściśle ograniczona.

צירק א. ציניזלר

3 ארבע 75.

היגט און פארנענדע טעג די פארמאגונג פון
גרויסע אונטערנאציאנאלע מורנעע פון
פראנצויזישע ווארקטס.

פרייטאג דעם 12. קעמפֿען פאלענדע פארען:
וויילינג שאפט, דייטשלאנד—סירק סטאטער אין לעמבע
וואג, פוילאנד, כוח גענען טעכניק.

אטראקציע! 2 גרעסע שטערנע 60 טוננען! דעזירירענד
פון א רעזולטאט. פֿינצער פוילישער ריזע, מויען—
וויכטיגע יוד, וועלט-שאפטן. כוח גענען כוח. פון רע-
וויטאט פון דער וועלט און אַהענדיג דאס ארויסרוקען
ווי אויפ'ן שפיץ פון טוננען. צו וועט פֿינצער נישט-פֿער-
לירען ווען מאַטעריעל, קעניג פון דאפֿעלען נעלמאן? אַם
די פֿראַגע אינערוואַרט דו גאנצע וועלט.

דעזירירענד בוי'ן רעזולטאט. פֿאַסטמאָדער רעזולטאט-הער-
קולעס, קאָנדיטאָר—שטערק פוילישער סטאטער. ווער
וועט ווענען? אויסגעצעלענע טעכניק, בלייב'לעך פֿער-
ינעמאנע פון פֿאַרען. דעם ווער פון דעם מענטש וועט פון
קאָלעסאלען דוועט.

שבט דעם 13 לויט

סענסאציעלער ענגלישער באַקסער-קעמפֿען בוי'ן רעזולטאט
סירק שאפט, פֿינצער—סאַלאַר שאפט. פון אַטראַקציע.
די פוילישע וועלט, בעל'ן באַקסער-קעמפֿען, האט סירק ווער
אויסגעלענעט אַ האנד, צוליב וואס דער מענטש איז אַם-
געלעבט נעמער. דעם ווער פון דעם מענטש וועט דער
נעמער באַקסער אַרויסוואַרען אויף באַקס.

שטערק פוילישער סטאטער—וויכטיגע יוד, וועלט-
שאפטן. טעכניק גענען כוח. ווער וועט ווענען?

אטראקציע! קעמפֿען ווענען 200 וואַטעס. אהן דאפֿעלען
„נעלמאן“ בוי א רעזולטאט. פֿינצער פוילישער ריזע—
סאַלאַר שאפט, פוילישער. דעם 9. ה. האט סירק-
צוקן בעזונעם סטאטער דורך אַ דאפֿעלען „נעלמאן”.
נאך וועלען סטאטער האט נעלמאן. פוילישער ווער פֿער-
לירען האט צונויפֿגעט פֿינצער! 200 וואַטעס. אויב פֿער-
וועט איהם בעזונען אהן דאפֿעלען „נעלמאן”.
דעזירירענד בוי'ן רעזולטאט. פֿאַסטמאָדער הערליכעס, קא-
לענע— בריקע סטאטער פון אַטראַקציע, אַפֿערשליכעס.
קעמפֿען פון צוועט קאָלעסאלען. כוח גענען כוח.

פאר'ן בורנע טעגליך

צירק - פארשטערונג

מיט'ן גאנצען ציך-פֿערסאָנאַל.
גאנצוועג פון די פֿאַרשטערונג 8 אווענד.

וונטאג 2 פֿאַרשטערונגען מיט'ן וועלכען פֿאַרגאס
4 נאכמאטאג אין 8 אווענד. אויף די נאכמאטאג-
פֿאַרשטערונגען קינדער בחנם.

מצה=מיהלען

נייעסטע סיסטעם, מאשינען פֿאַר בע-
קעריי קאָנדיטאָריי. פֿאַר ציקערלעך
אין שאַקלאַר-פֿאַבריקען ליפֿערט צו קאָנ-
קורענץ-פֿרייזען די מאַשינען-פֿאַבריק פון
L. TWARDOWICZ, ŁÓDŹ.

פליעמען (אויפֿשטעלונג) פֿאַר בעקער
שטערנע אויף קאנעס.
פֿערטערט פֿאַר שטענעמאכאון און אומגעקענד
J. SZWARCBAUM, Częstochowa, Krakowska № 6.

בעקאנטמאכונג. להסיר מכשול.

שוין פֿילע מאל איז אויפֿגעקומען געמאכט געוואָרען אויף די אונפֿאַר-
וויכטיגקייט, וואס קומט פֿאַר ביים קויען גע'שחט'ענע עופות, אזוי אז עס
האָבען פֿאַסירט מעהערע פֿאַלען, ווען עופות וואס ווענען פֿערקויפט געוואָרען
אלס כשר האָבען ויך אַרויסגעוועזען אלס נישט-גע'שחט'ענע און ווענען געווען
נכלות.

(1) כדי ענדליך צו פֿערהיטען די יודישע אינזואוינער, וואס ווילען
עסען כשר, אז אַזעלכעס וואל מעהר נישט פֿאַרקומען, ווי אויך אז וי וואלען
נישט נכלול ווערען און נוצען עופות, וואס ווענען אַפֿער דער צייט—אין איינ-
געפֿהרט געוואָרען, דאס אלע עופות, וואס ווערען גע'שחט'ען צום פֿערקוי-
פֿען, וועלען גלייכצייטיג פֿלאַמבירט ווערען מיט אַ רונדיגער פֿלאַמבע
וואס מראנט אויף ויך פֿון אַזוי ווייט די אויפֿשטעלונג „כשר-“ CZĘSTOCHOWA,
און אויף דער צווייטער זייט: „קהלה עברית. ווי אויך וועט ווען די
טאג-דאטע, פון 1 ביו 7, דאס הייסט פון וונטאג ביז שבת-צו-נאכטס.

מיט די וועלכע פֿלאַמבעס וועלען אויף פֿערוועהן ווערען די עופות,
וואס וועלען געברענגט ווערען צום שחט'ען דורך קריסטליכע משרתים.
די טשענסטאכאווער יודישע אינזואוינער, וואס ווילען אַלע ווערען ווען
אז די געשחט'ענע עופות ווענען כשר, ווי אויך די, וועלכע שיקען צום
שחט'ען דורך קריסטליכע משרתים, דארפֿען דערנאָכער אכטונג געבען, אז
אויף דעם געשחט'ענעם עוף וואל ויך געפֿונען די אויבערדערמאנטע פֿלאַמבע.
(2) פֿערוואַנען, וואס ברענגען אַהער פון דער פֿאַרעמד גע'שחט'ענע עופות
צום פֿערקויפֿען, דארפֿען מיטברענגען אַ הכשר פון דאָרטנען ראבנאנט,
אז די עופות ווענען גע'שחט'ען כרת, אויך דעם טאג פון דער שחיטה.
נאָכ'ן פֿאַרשטעלען גייער הכשר, וועלען די עופות ווערען פֿלאַמבירט מיט אַ
פֿיער-קאנטיינער פֿלאַמבע מיט די אויפֿשטעלונג: פֿון אַזוי ווייט, תחת השגחת
ב"ד, „כשר“ און אויף דער צווייטער זייט: „שחיטת חוץ”.
ווי אויך וועט ווען די טאג-דאטע פֿון א' ביו 7, דאס הייסט פון וונטאג ביז
שבת-צו-נאכטס.

(3) די, וואס נוצען שטאָפֿ-געט, ווענען כחויב על-פֿי-דען צו ווועזען דעם
וועט די רבני-מו"צ.

נחום אש אברפ"ה.

טשענסטאכוב בחודש שבט תרפ"ו.

א הארציגען מול-טוב הינטען מיר אונזער גאט ר' בנימין נתן אַלמאָנאָן
און פֿרוי צו דער תנאים פון ווער ווען
חיים יוסף מיט פֿרל. צינה פֿעפֿער
די מתפללים פון דער שוהל „לומדי תנ"ך".

אונזער פֿרונד ר' בנימין נתן אַלמאָנאָן און פֿרוי צו די תנאים
פון ווער ווען חיים יוסף מיט פֿרל. צינה פֿעפֿער אַ הארציגען מול-טוב.
דעם חתן - ביה הינטען מיר גליק, ליבע און צוהר-דענהייט ווער ווען
ווער לעבנס-געלעבטע.

אונזער פֿרונד ר' בנימין נתן אַלמאָנאָן און פֿרוי צו די תנאים
ווער ווען חיים יוסף מיט פֿרל. צינה פֿעפֿער
הינטען מיר, אז ווע וועלען פֿון די קינדער פֿעל נחת האָבען און דעם ווענען
פֿאַר אַ גליקליכע און צוהר-דענע צוקונפט.
מאיר שיפֿער, פֿרוי און קינדער.

צו דער פֿערלובונג פון אונזער שוועסטער-שאַפֿער
יוכבד יהודית בענטש מיט הערין אברהם מאיר קופֿפֿער
הינטען אַ הערליכען מול טוב
יצחק מענדיל מאַשאַוויטש, פֿרוי און קינדער.

בברכת מו"ט חסה אנו מכיר את חברי משה באַרויקאָוויטשי
לארזיוו את העלמה מוויבא באַרויקאָוויטשאַ ואת חברי דוב שצקעץ
לארזיוו את העלמה אסתר רייכמאַן.
המכיר יצחק מאיר האַלאַנד.

Z okazji zaręczy
p. Mali Chojnackiej z p. Szymonem Rajber
składają serdeczne życzenia
Sorgenlosówne.

בברכת מו"ט חסה ונלכבה אנו מכירים את חברי דוב שצקעץ
לרגלי ארזיוו את העלמה מרת אסתר רייכמן.
יורח מולם כשמש צהרים ויזכו לנחת ביתם על הרי ציון.
יוסף ויחאל מאַביאַש, מאַטיל ליפֿשיץ, וואב רייכמן.

אחולי ברכות ובחולם ברכת מו"ט חסה מקירות לבנו הגנו שודחים בזה לחברנו המצויין
אברהם מאיר קופֿפֿער לארזיוו את בחינת לבו מ' יוכבד יהודית בנט
חברנו אברהם מאיר יח"ר שחובת להג את התנוחת תחת כפת חוקיע בציון
ועל שר' יהודה וויזשליס,
כאות נאשך וכנפש חברך
דוד קרימן, מוכי' אלטמן, יעקב שלום וילברשץ.

צו דער טשענסטאכאווער יודישער בעפעלערונג! ברידער יודען!

מיר גלייבען אז מיר דארפֿען אייך נישט דערצעהלען וואס עס טהוט
ווי יעצט אב אין די וואוינונגען פון אונזערע געדריקטע ברידער, אז מיר
דארפֿען פֿאַר אייך נישט שולדען די שוידערליכע טראַגעדיע וואס שטעלט
ווי פֿאַר אין די דאָווע יודישע שטובען און די אונטערטעגליכע לאַגע אין
וועלכער עס געפֿונען ויך די הונגעריגע און ארבייטסלאָזע.

איהר ווייסט אז די נויט און עלענד וואססען פֿון טאג צו טאג, אז מיט
יעדען טאג פֿערנעקערט ויך די צאָהל פון די הונגעריגע און לידערע, אז
עס קומען כסדר צו נישט בכדור'ע פֿאַמיליעס וואס האָבען ביי יעצט געפֿוהרט
א פֿאַר-בעלי-בית'יש לעבען און אינעם שטאכטען ווי אין דער גרעסטער פֿער-
צוהלונג און האפֿנונגסלאָזיקקייט, נישט האפֿענדיג צו געבען ווערען קינדער
וואס ווענען אויפֿגעצויגען אין אלעם נאָט, קיין שטיקל שוועקען ברויט.
און איהר ווייסט און פֿערשטעהט אויך אז מיר ווערען ברידער, וואס
האָבען נאָך ב"ה א שטיקל ברויט צו עסען, קענען נישט בלייבען גלייכגיל-
טיג און צוקוקען ווי זיי געהן אויס פון נויט און הונגער.

כדי כאַטש מיט עטוואָס צו לינדערן ווער שרעקליכע אונטערטעגליכע
לאַגע אין בעשלאָסען געוואָרען אַדורכצופֿיהרען אין אונזער שטאדט אַ גרוי-
סע און ברייטע רעסוננס-אַקציע צווישען דער גאנצער היינער יודי-
שער בעפעלערונג וועלכע מוז געטילט ווערען אין געפֿער אַדער געפֿער.

אין די אַקציע וועט אָנגעפֿען פֿערשידענע מיטלען און פֿאַרמען צו שאַפֿען
גרעסערע סומעס צו דעם דאָווען רעסוננס-צוועק.
דאס ערשטע וואס מ'איז בעשלאָסען געוואָרען איז בהסכמת הביד"צ

דפה און די ראשי-הקהל ווערען אַרויסגעגעבען אַ איסור אויף פֿיש, אויף
דעם קומטערען שבת מ'תרומה, אז יעדער יוד מוז אוועקגעבען

אויף דער רעסוננס-אַקציע די וועלכע סומע וואס ער דארף אויסגעבען אויף
פֿיש אויף דעם דאָווען שבת, און דאס געלד מוז פֿאַר שבת אַריינגעטראַגען

ווערען אין דער יודישער גמיע וואו עס וועלען פֿאַר וונטאג מ'תרומה און וי-
צען יעדען טאג פֿון 8 ביו 3 נ"מ אייניגע קאָמיטעטס-מיטגלידער וועל-
כע וועלען די געלדער אָבעממען געניזן די געהעריגע קוויטונגען.

מיר אפֿעלירען דארנאָכער צו איינער יודיש הארץ און געוויסען, צו דעם
רחמנות-געפֿיהל וואס איז פון אייביג און איינגעפֿלאַנצט אין די יודישע הער-
צער, און מיר פֿאַדערן פון אייך אז איהר וואלט ויך אומגעדינגט צופֿאַסען צו
דעם דאָווען אונגענומענעם בעשלוס, אז קיין שום יוד וואס טראַגט אויף ויך
דעם דאָווען נאָמען וואל ויך נישט וואנען עובר-איסור צו ווען, און דאמיט
ווי אַצורייסען פֿון פֿלל-ישראל, אז יעדער טשענסטאכאווער יוד וואס האָט
נאר די מעגליכקייט וואל אַרויסטראַגען דעם דאָווען אַפֿצאהל, און די וואס
עסען קענעמאל נישט קיין פֿיש ווענען אויך פון דעם אַפֿצאהל נישט בעפֿרייט,
און דער איסור איז ה' אויף אויף וי.

קורץ, אלע יודען וואס וואוינען אין טשענסטאכאָו (אויסער די וואס נעמען)
מווען ווען בעשלינגט אין דער דאָווער אַקציע, און קיין שום יודישע שטוב
וואל מען ויך נישט וואנען צו ווענען שבת צום טיש עסען איינער עס איז דארט
אָפֿגעצאהלט געוואָרען דער אַפֿצאהל פֿאַר די הונגעריגע.

העלפט אַזוי מיט אַדורכצופֿיהרען די דרינגענד-נויטיגע
רעסוננס אַקציע און זעהט אז זי וואל האָבען דעם רייכטיגען
ערפֿאַרן.

נחום אש, אברפ"ה. די פֿערטו. פון דער יודישער קהלה.

נור 3 טאג! מאנאג, דינסטאג און מיטוואך דעם 15.
16 און 17 לויט וועט אין קויהלען-פֿאַקטאד פון
א. ראזענבלום ספאדעק 32
פֿערקויפט ווערען די בעסטע מאַרקען-קויהלען צום פֿרייז פֿאַר
זל. 3.25 gr. אַ קטריי נור.
נוצט אויס די געלעגנהייט און פֿערשטעמלונג נישט.
נעקענטע דעם אַדעס.

פֿעטקאנטמאכונג.
די האנדווערקער, וואס בעשעפֿטיגען נישט-געצאהלטע
לערן-יונגלעך מווען אונזער דינגט ביזן 15 פֿעברואר
צווישען דער קראנקע-קאסע געהעריגע בעשעפֿטיגונגען, בעשעפֿטיגונגען דורך די פֿערמא-
טונג פון האנדווערקער-קלוב, אין געגענטלעך וועלען די לערן-יונגלעך הערען פֿערשעפֿטע
לויט אַ חקיקע קאמפֿאַריע פֿון אַפֿצעהלען.
צוליב דעם קורצען מערסטן מוז מען ויך ווא אַפֿגעשטעלען ווערען אין פֿערקאמפֿאַריע
פון האנדווערקער-קלוב, כדי אַרויסצוגעפֿען די בעשעפֿטיגונגען, דאסע דארפֿען הערען מיט-
געברענגט די לעצטע צוהלונגס-קויהלען פון דער קראנקע-קאסע.
די פֿערמאטונג פון יודישען האנדווערקער-קלוב
אין טשענסטאכאָו.

פֿעצער ופֿאַב פֿתאבולות אנו על מות מורתנו החביבה כה עלינו
פֿרת
נחמה סטוביץ
כמנינה בלתי-נשכחת ישאר זכרה בתוכנו.
תגמדות המחלמה השביעית
של הגמניות העבריות-בצינעסמחוב.

אינמערעסען מין דער לאדווער אינרו.

פֿינאנסישען.
— פֿון בעקלויבטש קעלען איז מען
מירוע או דער פֿינאנץ - פֿינאנסיסער
דירעקטאָרשטן וואָל איז די נאָרמאַלע
שטען דעמאָנסטראַציע, נישט קוקנדיג
אויף אלע אַפּעציעלע הכחשות אין דעם
פֿאַרם, און די טעקע פֿון פֿינאנץ-פֿינאנץ-
פֿאַר דעם בלעכען פֿון די ענדקעס,
העלעכע וואָרען אַרויסשטעלען דעם איי-
פֿונקטן בילדונגס-פֿינאנסיסער סטאַטיסטיק
גראַפֿיק.

— פֿאַרן האַנדעלס-פֿינאנסיסער אַפּע-
ציען האָט זיך פֿאַרענטפֿעלט אַ רעלע-
אָנציע פֿון די לאָרען, אינדוסטריע-
לעזער העלעך האָט פֿאַרשטאַנען או די
דעמאָנסטראַציע וואָל מאַכען געוואָנע-
נעלעכטערונגען דער לאָרעך אינדוסטריע,
בריוו פֿעליך צו מאַכען דעם - עקס-
פֿאַרם קען רוסלענד, דער פֿינאנסיסער
האַט פֿערשטעלען צו מהיז אַלעס
פֿינאנסישען, ברוי וואָרענטוואַנען

י ר ר

שלאַמס — לאָזט זי דער ביימסדערער
הונגער נישט שלאָפֿען. הען ער האט-
רעכט זיך — הערען זי נעשטלען
לויף קעלט, און הען ער נעהט אין
שטאטסער, שפּילט ביי זי דאס הויז-
גער-מאטסער מיט טלע זינע מראנישע
הערצטעסערנע שצענקעס, און שטעלט
מיט זיך פאר די לעבעדיג שוויטע שרע-
קענס-בילדער.

מיט דער ראָוונער לאָוונג דארף
מען ארויסנעהן אין דער יודישער נאס,
און זי בעהערשען פאר דעם גרויסען
יידעל, וואָ דאס מחור די יודישע גמ-
צ אלס די העכסטע רעפרעזענטאנט
און די פערזאנלעך פון דער שטאָט,
בער וואל זיך שטעלן א קאמיטעט

ענדע
בער אזוי קרימיש די אלגעמיינע יודישע
לאקאלע נישט ווען, אז ס'איז פאקטאס
וויסנע צו געפונען קען יוד העלבער
אל ווען דער פון וואגן און דאנא,
העס זיך פארט קענער פון די האס
העבען נאר א העלבע ס'איז מעגליכ-
קייט, און וועגן הי ס'איז ביכולת
ערצא נישט שוואנגען פון שטיצען
העבען אריבער בירדער און שפעטער,
פילן הען ס'זאל אורם אויסקומען
דיין צו פילען פאס זי דאס ביסען פון
פון שוול.

פאר העלבען דאריבער אז אויב די
שפעטער אקטער יודישע געפאלקערונג
וועל ווערקלעך צוהילף קומען איהרע
הערענער בירדער, און פאס האס עס-
וועל ווערן די שפעטערע פאס פון

ד ר י נ

מיר האלטען פאר איבריג צו חן-
 געזעהאלען דו הערפער העלבער
 אנטן, שרייבען, און לעזען פילע מאל
 און פאג העלען דער שרעקליכער
 האפנונגסלאזער לאגע און העלבער
 עס געפונט וך יעצט א בערוועטע-
 יער מצד פון דער יודישער געזעלשאפט
 יונג.

מיר חילען דא נישט חנדער מאַח-
 יען און די אמת'ע שווארצע און רות-
 יענדע פארבען די שוידערלעכע לאגע
 און די ראויגע געזעלשאפט אומגליק-
 ליכע פאפיליזם האט לערען פון הוג-
 ער, נויט, און זעכער שטוב און לעזער
 און יעדער עקסטיקוונג פאר זעכער
 ערשטאמטע נשמות, — בריי אויז ארום
 דערמאנען דעמאלט און שווא-
 חווע.

ש' לטענע צוים חתם מען בעקלוויסס וו' דל
 קערט אין אונזערען פליגל. א' בעקלעכע
 וואס מען נוצט, קערעכען אין דעם חתם
 דאס צו קערן אלץ היסער, חתם פונעם
 מען קעגנע וי. חתם חתם אויסגעקערעכען
 פערלעכע וואנדערס מעל פונען אוי' די היץ וואו
 גרויס וו' מעל וועכען פונען זיך בעקלעכען
 און צוואלעכען. ערליכען צוואלעכען, און
 צוואלעכען חתם פונען בעקלעכען וו' אין דער
 צייט פון אונזערען אויסגעקערעכען קעגן
 ארויס פון דער מעקלעכע פון דער קערן צו-
 באקלעכען פליגלען.

פאגנש פון דער קרד און ט הארמץ, נישט קי-
סענדיג אויף דער ריווער הייז האט עגנז-
מירט דערט.

[illegible]

מ'קען דוים די פינגער-ציי-
כעניס דערקענען די עלטערן
פון א קינד.

[illegible]

פיל שטענענדיק געגנשטעם איינפן-
רוסן — דאס איז דורקליך א העלר.
איהר קאנט נאכנישט 'הילפן' האט
קארטער העט געזען — האט דער
נאטף געזאגט: 'איז אויב דער קעזאק
העט צוריקקומען א לעבעדיגער.
איז ערלויבט שוונט שוונט איז נאטף-
נאטף צוריקקומען רעזענדראן אויפן-
פערלעכעס איז שוין גענוג פול-
קאט געווען, און געחלכטעס צו פילעל-
ניצקין, דאס איז נארינישט געהן דער
וועלכער קארטער, איז אלע פערזאנעל-
פון האבען פארעלינקטן נאטעמט שטור-
פאטאגראפיעס.

[illegible]

וזה נאר זיכערס - האט זיך געווארן
 גען - אט עס פאלט ער אראפ און
 הערט זעהרנס דער הערצווער יוג-
 גערשטן, וועג נאר ח' שעה ער איז.
 און ערן כמעטליכע און צוריקגע-
 ריסען מיט'ן בענומען קעגנער פון
 פערל, האט אים אפערל געמאכט
 ע אילפנען וועג, און כמעטליכע
 האט זיך אומגעקערט, און וועגנדי-
 דאס בילד - שעהן פערל האט אים
 אזוי בענטשערט פון זיין וועג און
 איהר געשטעלט מיטן אומגעקערטן גע-
 הארען אינעמן זיבול...

חיצוץ - פרעזעס ר"ר רוסמאין האבן
 זיך אָנגעקומען אין ווערע פרעזעס-
 אַמטען און דעם שופער אין אינגא-
 צען ארויסגעטרעטען פון קאָלע.
 — מיר האבען שוין פרינסיפאלט
 און אין די קרייזען האבן ארויסגע-
 האנדערקער האבן ארויסגעטרעטען
 גרויסע אנדערעקעס דאס האט דו
 מיט קאָמפּיט האט יעצט אָנגעהויבען
 צו ענטראפערן דעם נאָכמיטן געזעץ-
 פּאָליטעס פון דער רעגירונג הענגען
 דער אינפארמירע פון לאנד, העלפער
 אויב ער האלט אָנגענומען נאָכמיטן
 האלט ער גענומען נישט בלויז
 דאס יודישע האנדערקערשופ, נאר
 אויך די גאנצע מלאכה אין לאנד, דער
 ענטראפער יודישער האנדערקער-
 שערבאנר האט שוין געשטעלט אלס
 סעקריטעט און דאס געזעץ וואו נישט
 געהערליכע העלפער און האנדער-

האם דאס געשראסען איז דאס
דער עסן - קאסעס ארויסגערופן
שטעק אין די האנדלעקער-קרייזען.
— אין אירער האט וואס סאמאנא
און אדער אנגעהויבן דער רבנים-צו-
אומגעזאגט אין העלען פונעם אג-
ספער רבנים פון אלע שטעט אין פו-
לען אין דער צאהל פון 366 אויף
אייניגע רביס, עס וועט אויך אנהע-
נגער דעלעטאטען פון אירשטער קהל
דעס, פון דער ווייטער, קאלט, פו-
לען, אגודת ישראל, א. א. עס וויל-
אנגעקומען געזונטען פון ביל-
דונגס - סטעיטעטעס, און עס וועט
אויפגעשטעלט געווארען דעם צום
מלוכה-פרעזידענט, פרעמיער, און ביל-
דונגס-מיניסטער. אין די רבנים-קריי-
זען גיט מען דעם צוואנגעזאגט א-
דער צווייטע געדענג. די געשלו-
סען העלען מיר געבן אין קאסענדי-
ען נומער

— די צענטראלע יודישע קעניג-
רייזע. געוועלשאפט אין פוילען האט
זיך געפילט א חורבן פאר די
ענטראנטען האט איהרען קיין דא-
זיג, חלל זיך געווען, אז דאס האט
זיך ליכטער זיין געקומען היינט
אין פערשטענע ענטראנטע. לעצער,
אזוי ווי עס האבן זיך געזען דעם
פערשטע קלאנגען. די האנטע קלאנג-
ען זענען פאר איינמאלען פארע-
זיגט די ענטראנטע האט איהרען
אזוי אז די ענטראנטע האט איהרען
קען דאזיג איהרען פארעזען לע-
צער געשעסן איהרע חיות און די
האבן דערנאך גיטט מיט האט צו-
געהערט איהרען קיין פוילען. חלל אין
דאזיג אין איהרע גיטט פערמאנע-
נטע שום געוועלשאפט, האט זיך
דאזיג ענטראנטע צו היינען קומען.
איהרע חיות זען זיך צוהאלטע-
נע זיך.

— די הארשטער קהל איז צו
געקערעטען צו איהר מעגליכקייט, בעת
די האהלען פון פרעדיקטן פון ראם
תאם נישט געקענט קומען צו קיין
פערשטענדיגונג דעם הערשער דער
האמאציע און די ציונים, צוליב האם
די לעצטע העבען נישט גענימען קיין
אנטפל אין די האהלען און ראם פרע-
דיקטן איז אויסגעזעהלט געווערן פון
דער אנדרה. עס איז נאכנישט בע-
האפט אויב די ציונים העלען וויר
געקערעטען אין די האהלען פון דער
פערשטענדיגונג, און אויב נישט איז ניש-
ט צו די אנדרה אויבערנעמען דער
פערשטענדיגונג.

— אין דער ווירשער, קאלא' אין
העלבער עס וועגן פערעקעמען גרוי-
שע רעגונגען וועט דער פערעקעמען-
ער, פערשטענדיגונג פיס דער דע-
גוראן. איז לעצטנס געקומען צו א
פאלאטין. דער פערעקען דער דער
פערעקען דער דער פערעקען דער דער

אל די וועלכע פאר דער רעסונס
אקציע זענען היינט דערצו
געקומען און וואס מען דערצו
ווערען זאל ענליכע מיטלען.
בעיקר ווען זיך צו דעם צוזע-
האנגן די שטארקע ערשע און געניסע
אקציען האט וואס צומערסט צו
דער דאזיקער אקציע מיט דער גרויסער
געקעגנער און דעם גאנצען ערשט פון
דער זאך, און דאן קען מען זיך ווער-
ן אומגעקערט וועלכע דורך די הי-
יירישע בעקלעך געקעגנט וועט
אויסן געקעגנט ווען אפגעגעבן.
און דעם העלפן צו ליגערן די
וויס און דעם הונגער צווישן אונזערע
יונגע ברודער.

פּוֹמ דַּעַר וואָד.

בצוילען פון די אונטער-האנדלונגען. דעם
18. ד. ה. קומען די ריכטיגע דעלעגא-
טן קיין הערשא צום פארמועצען די
אונטער-האנדלונגען.
— דער האנדעלס- פונדוסער ה'
שטענדיק האט אונגענומען דעם סא-
ציעטישען סעקסעטארדער און די סא-
ציעטישע האנדעלס-מיניסטר דעלעגא-
טן זיך איצט אין הערשא צוילען די
דעפונדונג פון דער פויליש- מאהיטע-
רער האנדעלס- קאמער, און האט מיט
דער ארומגעזעט די פראגע צענען א-
נטווען קענען דעם האנדעלס- דעפונדונג
אויסציען פוילען און פאזיטע-רופלאנד.
— אין די נאכגעשטע מעגלעכע
פארקומען דער אויספונדען פון ארעס-
טעס צווישען פוילען און פאזיטע-
רופלאנד. פוילען גוט ארויס די ריכ-
טיגע דעלעגאטן און אונטער-האנדלונגען
און אונטער-האנדלונגען.

— די פרענצויזישע צענטונגען טיילן
ען מיט אז די צעמיהונגען פון פוילען
די צענטונגען א שטענדיג אים אין רוס
פאלקער. בונד טרעפן אן אויף
צעמיהונגען שווערענעם צוילעב די
צעמיהונגען פון שטענדיג האט רעפער
געטריט די געמאלע ליכטות און די
ליכטות פון דרום-אמעריקע.

— הענגן דעם גאנץ פון די פויליש-
דישע אינפערמאליטעטן טיילט מען
יט פון בערלין אז בעט דער קאנפ-
ענץ פון פוילישען שטאטאסער מיטן
שטעטן אויפער. מיטשטער טרעפן-
טא, האט דער לעצטער אינפערמא
וואלעט פראגען האט פראגען א רפ-
ינערליכען היסטארישע ליכטען. ביינא-
ער אין פוילישען פון האט עס איז
וועגן א דעמאנשטראציע פון ויך
דינען א שטענדיג און ווייטערט און

דעם רב'ס אייניקעל.

בען אין פוילען און אוקראינא אינ'ם
 במיעלנצקן לויט ג. באגראוו*
 זאגן.

רמט. א גרויסער קינג בים פריז הייר
ונסמי צו רעמען אויף זיין קענערד.
געזעל האט איהם ארויספיהרען אהער,
און גרייט צו א שטא אנגער-היין.
אלע אנדעקנער האבען דער שטערק
וולאכט, און אפנער פון זיין דעק-
נער האט האט ארויסער גערעדט מיטן
ונגען גראף הענען בענדאן בעסלני-
ק. האט איהם געוואלט צום גראף
מעמאן;
אפגעבליך האטטו אונז נעדארפט
רעפולן. גראף, דיין קענערד, זיין אוי
אפנער פון רענע פונשען ריט אויף
איהם.
פאנער קען זיך נישט אונטערשטעלן
דינס צו טהון, זיין דער האט געהאט
צו צו איהם רעוויקורט מיט זיין לעבען
— האט דער גראף געענטפערט.
און דיין שטאל. מ'האט געזען
איהם.

[illegible]

דעם רב'ס

יְרִיבֵינוּסִי נְכוּאָנִס און אויסגעשטרעקט
 זיין האנד צו נעמען דעם הען.
 אויב דו העסט וויל יעצט אויפגעציען
 וויל פון קאנטער (דער) נאמען פון
 יאז'א'ס (נעמען לערר) העסטו נעקי-
 ען א נאנץ פאר אונזער-הען — האט
 געמאלענער נאך פאטאציק.
 זעטסטו! — האט דורגלעסן געזע-
 גערט און און אויפגעברוינט און

קענטס אפגהאלטן. וואו אינצוגלייטן זיך
מען געקומען צו לייזן נאכ'ן ראקטאר
ער וואל געהן העלן צוזע קענעם העל-
בער דאס פערד האט שטארק געה'ן
הערן איהם. אלע פערזאנעלעכע
נעמע האבען געזעהן נאכמיש און
דער האט העס הענט זיך צו וועלן
אויפגעצן רעסען אויפ'ן פערד העס
געמייס נישט בלעבען לעבען.
דער גרופ האט צוגערווען געווארן
צומעלנדיק און צו איהם געזאגט: מען
האטט אז די קאטען וועלן נאכע רי-
שער, די בינס אויך א קאטע. חזיו
וואס האט די קענעם און ווען זיך רי-
סען אויף קאטערין.
דען בעפעל קעפלענען, און מיר
העלליג — האט כמעלינדיק געקענט
פערט — כאטש איך בין נישט קען
פערעהטער רעסער ווי פאנע ברודער
די קאטענען. העל איך דען בעפעל
ערשולען.
אלע אנהענגער האבען געקוקט מיט
דער גרעסטער שטענדיג ווי דער יונג
נער קאטע נעמט זיך אונטערגעסען
צו רעסען אויף דעם סחבל, האט
ה'נים 'רען איהם נעמט צו איהם צו.
5 מעלנדיק און צוגעזאגט נאכעם
צוזע פערד און איהם שטרף גענוקעס.
וועט פערנענע בליקען ווע-
נען מיטע שטענענדיקען און די אוי-
נען מויל'ס שטארקען, פערד, העלעכע
האט זיך אויף א סטענעט פערלירען.
און דעם שטענעט פאנעט האט דער
נעשליכער רעסער אויסגענוצט
זיך שטויפעכעם אויפ'ן פערד.
ער האט איהם געווענט — האבען

וילקן ארומצוה'הרען אהער קאגראד'ן
און כמעלניקסן ואל קומען אהער
ויומ'ן פלאג.

6.

און נאנען אומגעקענדר וענען ויך
עס מאג צווייגעקומען הונדערטער
גענישען צו וועהן די גרויסע פערענע
זאס קומט פאר אין פאלאג, אויך אלע
וירען פונ'ם שטערטל צ. וענען גע-
שטאנען אונטער'ן פארקאן פון גער-
טען, און דורף די ברעטע עפונגען
אמבען ופ ויך צוגעקומט צו די פת-
ערונג וואס קומט פאר אין גארטען.
צווישן די וירען און געזען אויך דער
רב פון צ. מיט זיין אייגענע אפטר'ל
העמען דער רב האט געזעט צוגעקומט
זאס אהער צו געהן צו דער פערענע.
נאך עטליכע שעה פרוהער האט
אפטר'ל ויך געזעט ענגעשטען איינער
נעבן - קלדי, און העלפען זי און נאך
פועל שטענדר געזען, און מיט דער
גרעסטער בענישטערונג זיי ו געלע-
זען צום הויף, אז דער רב האט אהער
קוים געקענט נעכלייטען, און אויפ-
געשטענדיג איינער'ן מארקע האט זי
שיטעס געקענט אפצוהרען, געלעזען פון
אירט אז ערס און געשטעטט מיט זי
הענד פאר פערער צוועהנדיג די פועל
און הערענדיג דאס שפילען און די
פערערען אין גארטען.
דערשטל האבען זעקס קעזעט גע-
ברענגט ארומצוה'הרען און גארטען
דאס וועלכען שטענען און ריווען פער
קאגראד, העלפען האט געפונעם מיט
זאס קרעכט, אז די שטערקע קעכט
האט האבען עס געשטעלען מיט אפ-

פארוואס פרעהען זיי זיך נישט?

זיי האבען דאך שוין זייערס רעגיריכטן

פון דעם משה פראגמאט.

פאר דאס פרעהען פון זיך נישט אין די קרייזן פון אונזערע אנדערע-פאליטישע שטעלעס און פאר דאס פראגעס פון נישט קיין שמוחה אין די יארן - פארליבע ענדעקישע פער-איינען און ארגאניזאציעס פערלען דאך די צייטונגען, און נאר אין דער-טאג אלץ העבען די - יאחר 36 פוי-וער פרעסע, מוהרים און אנדערע-קער, נישט אויסגעקליפט קיין פאפער-פון און לערן האבען ארום 12 טויזנט און אין לעצטערן 6000 שטיק - צעהלעך די-יאחר הענגער בעצאהלטן זייערע פאפערעס, הי אין לעצטען יארה, אויף אפגעהאלטן און פאר געהארגען פון צעהנלינג טויזנטער פערהאפטע יודישע מוהרים און בעלי - מלאכות; פון האט שוין נישט דאס מורא צו האבען פאר דער פערשפרייטונג פונעם יודישען הא-דעל; פון האט אהעקעלענט דעם קעניקענט פאר דעם יונגען, נעבער-אויף נאך איבערפראהענעם קריסט-ליכען קופטאן און פערניכטעם דעם נישט - עהרליכען האנדעלען בלוט-אויסוועגער, דעם יודישען מוהר און קרעמער.

פאר דאס - וועלכע פרעהען פון זיך נישט און פאר דאס פראגעס פון נישט קיין לוסטיגע שמוחה האט פון דאך יאחרען - לאנג נע-פרעדינט, און די ערשטע אויפגאבע פון דעם נע - אויפגעלעבטען פילען מו ווען צו שאפען אגאלייטעס, קריסטליך - פילישען האנדעל און האנדעלעך - שטארק, האט זאל אין נאמען אונזערהענגיג זיין פון דעם יודישען מוהר - צו האנדעלעך, האט פון דאך הונדערטער מיליאנען וואס פארשטענדעט, ברייט צו פער-לענגען און צו פערניכטען דעם יודישען האנדעל און אויף זיין פלאץ צו שאפען א אייגענעם, די-קריסטליכען, העלכער וואל קענען דער-פילען אלע נעטיגעקייטען פון דעם פילישען היסטארישע - לעבען און - יודישען, האט פון דעם קיין מלוכה-ליבערונג נישט צוגעלאזט, ברייט דאך זאלען הערען נאך די קריס-טליכע ליבעראנטען; האט פון קיין קרעדיט דעם יודישען נישט געגעבן, ברייט פון די קרעדיטען וואלען קענען געבן-פון נאר די קריסטליכע מוהרים און אונדזערעלעך, האט העלען שאפען א אייגענעם, שטארקען פילישען מי-טעלשטאנד; האט פון די שטייערען

פאר דאס - וועלכע פרעהען פון זיך נישט און פאר דאס פראגעס פון נישט קיין לוסטיגע שמוחה האט פון דאך יאחרען - לאנג נע-פרעדינט, און די ערשטע אויפגאבע פון דעם נע - אויפגעלעבטען פילען מו ווען צו שאפען אגאלייטעס, קריסטליך - פילישען האנדעל און האנדעלעך - שטארק, האט זאל אין נאמען אונזערהענגיג זיין פון דעם יודישען מוהר - צו האנדעלעך, האט פון דאך הונדערטער מיליאנען וואס פארשטענדעט, ברייט צו פער-לענגען און צו פערניכטען דעם יודישען האנדעל און אויף זיין פלאץ צו שאפען א אייגענעם, די-קריסטליכען, העלכער וואל קענען דער-פילען אלע נעטיגעקייטען פון דעם פילישען היסטארישע - לעבען און - יודישען, האט פון דעם קיין מלוכה-ליבערונג נישט צוגעלאזט, ברייט דאך זאלען הערען נאך די קריס-טליכע ליבעראנטען; האט פון קיין קרעדיט דעם יודישען נישט געגעבן, ברייט פון די קרעדיטען וואלען קענען געבן-פון נאר די קריסטליכע מוהרים און אונדזערעלעך, האט העלען שאפען א אייגענעם, שטארקען פילישען מי-טעלשטאנד; האט פון די שטייערען

פאר דאס - וועלכע פרעהען פון זיך נישט און פאר דאס פראגעס פון נישט קיין לוסטיגע שמוחה האט פון דאך יאחרען - לאנג נע-פרעדינט, און די ערשטע אויפגאבע פון דעם נע - אויפגעלעבטען פילען מו ווען צו שאפען אגאלייטעס, קריסטליך - פילישען האנדעל און האנדעלעך - שטארק, האט זאל אין נאמען אונזערהענגיג זיין פון דעם יודישען מוהר - צו האנדעלעך, האט פון דאך הונדערטער מיליאנען וואס פארשטענדעט, ברייט צו פער-לענגען און צו פערניכטען דעם יודישען האנדעל און אויף זיין פלאץ צו שאפען א אייגענעם, די-קריסטליכען, העלכער וואל קענען דער-פילען אלע נעטיגעקייטען פון דעם פילישען היסטארישע - לעבען און - יודישען, האט פון דעם קיין מלוכה-ליבערונג נישט צוגעלאזט, ברייט דאך זאלען הערען נאך די קריס-טליכע ליבעראנטען; האט פון קיין קרעדיט דעם יודישען נישט געגעבן, ברייט פון די קרעדיטען וואלען קענען געבן-פון נאר די קריסטליכע מוהרים און אונדזערעלעך, האט העלען שאפען א אייגענעם, שטארקען פילישען מי-טעלשטאנד; האט פון די שטייערען

א יודישער דיכטער פון משענסטאכאווער פארן דיטשען געריכט אין בערלין.

(אנדערקוקן פון געריכטס-זאכען.)

נאך, עפעס צו ערשט און דער פיל-פול ביי מיר אויסגעקומען, דעמאלטן געריכט אין בערלין, אונדזערען פון געריכטס - זאכען - עס האט א פנים חן עפעס א מוהר'דיגער פראגעס וואס פון דאס געשעעניש, און דער צאם, האט מוהר און עס געקען א ווער געמיטליכער שמועס צווישן די נאכטער פיליין בעשולדענען, צווישן פראקטוראט און פערשפרייטער, עס האט בלויז געקעלט, און אלע צוואמען וואלען זיך אהעקעלען ביי איהן פון, דער האנטען וואל דערלאנגען טעג טון דער דיכטער וואל פארליבענען פארן עולם וועט שטענדיג.

סך הכל שטעהט דער דאזיגער דיכ-טער, העלכער היפט אברהם נחום שטענעלע) און שטאמט פון שטענעלע-פאך, איצט שוין צום דריטען מאל פארן געריכט, ווען דאס בעשעפעהע און דעם, האט ער און ווערעט צום נישט בשר אריבער די דעטשע נע-גען און זיך אויסגעקעלטען אין בער-לין האנדעלעך.

דאס ערשטע מאל איז ער גע-שפראכען געווארען אויף 3 חרשים תלמים, צום צווייטען מאל איז איהם די שטערע פערקלערט געווארען ביי 1 חודש און איצט אלע שטעהט ער שוין צום דריטען מאל פארן פרייזאנאל.

טראץ דעם האט דער דיכטער גע-פונעם זיך שוין אנערק 5 יארה און דעמאלטען קען מען איהם פונדעס-טען אברהם נחום שטענעלע, א ווען פון היינצאמאנען ה' חיים בערש שטענעלע און מוהר צוויק טרע חבורינער חבור שטעק קיין דעמאלט, און איצט איז ער אומגעקומען אין פאליטעס וואס דיכטער און דעמאלטען.

בלויזען שטעהען און ארבעט און איהן קינים, הילפליך און האלב-באנקראט צעהנלינגער טויזנטער, ביי אונזער עהרליך און פראקטוראט ארבעטענדיגע יודען, ווענען נעבראכט געהארגען ביי צום ברעג פון אונדזער אויף, און זיך האבען שוין היי - יאחר אפילו ווערע פאמענטען נישט געקענט מוהר אויפ-פילען און אונזערע פאמענטירטע אנטפערטען, האט האבען יאחרען-לאנג דערויף געארבעט און דערצו געשטרעבט, פערעהען זיך איצט נאך-נישט מיט ווער נאחן און מריאוסף, צו האבען זיך פאקע באמת שוין דער-פאר.

דאס צעכען-געזעץ און די יודישע האנדעלעך.

דאס נייע געזעץ הענגען פערנעמען ווען מיט מלאכה און אלערערס האנד-הערקער האט זיך און ווער צום אויסגעארבעט געהארגען דורך דער פרייהייט רעגירונג, לויט העלכער עס וואל אין פילען אייגענעמירטע-רען צוהאנגע-צעלען, און יעדער בעל-מלאכה העט פונען פרייהייט שטריי-טעכען א עקאמיט, ברייט צו צעלען א בעשעפטיגונג פון צעל און ער פונען ווער פערנעמען מיט זיין מלאכה, האט באלד ביי איהם געבירט ארויסגעווען א פערשטענדיכע בעאנדרהייט צו-שען די יודישע האנדעלעך און פילען.

לויט די פערזעהנגען האט דערשען און געקענט שטעלן פון דער פילי-שען בעשעפטיגונג אין בעצונ צום יודישען בעל - מלאכה, קען מען זיך ליכט פארשטעלען ווען עס קען אויס-זעהען די לאנג פון די יודישע האנד-הערקער הען יעדער פון זיך העט זיך פונען שטעלען צום עקאמיטען און זיין אונגעווען אויפ'ן חסד און די קאפ-ווען פון די צעכען-פרייהייט האט העלען געווען זיך שטעלען פאר א ציעל צו פערקלענערן די צאהל יודישע בעלי-מלאכות, און זיך בערגעניצען ביי-מינומס, הארעם עס ווענען אונז נישט בעקאנט האט עס היסטע עקאמיטען און היי מען קען דאס אויסוועקען צו העל-לען צו עפעס מען און געניס, און זיך קענער העט אפילו נישט קענען פרא-טעסטירען און זיך, וועלען מוהר און ווען פאר זיך העט זיך געניסען און פאסיג.

די פארשטעהער פון דעם יודישען האנדעלעך פארט און פילען האבען דאריבער בעצעמען געהאלטען פער-הען און דאס דאזיגע געזעץ וואל נישט

מ'ט אייגענע כוחות.

אונזער דעם דאזיגען קעגן שטייט דאס, דאזיגער פאליטישע פאליטישע-ווען:

נאר אין בעס הערען ער היליח נישט, ער איז בלויז אונגעוועלעך, הייל דער בעשולדענער לאזט איהם פשוט נישט רעדען און ער איבער-הינט זיך שטענדיג מיט ווענען בייזער, פון העלכע איבער א פרוי - אונדזערע נעריכט, אויך דער פראקטוראט פערלירט אויף אפגעהאלטן ווען ערנסט געווען און אלע הערען זיך געהארגעט צו צו דער לעקציע, האט שטענעלע גיט זיך הענגען ווען טא-לענט פון הענגען ווען שטענעלע.

צו היינט דער בעשולדענער - קומט ענדליך דער דיכטער צום הארעם - און ער איז אויסגעווען גע-הערען פון פרייזען טא פארטאם האט ער זיך נישט איבערגעווען אין א-אנדער דעמאלטען שטאט, נאך וואס, למשל, דער בעשעפטיגונג - האט און פאר א נאכא-מינה - פאלט איהם שטענעלע ארען און די דער - וואס מען דער בעשעפטיגונג ביי מיר ווענען וואס מען און בעשעפטיגונג און דיכטער, איבערגעט און בערלין, וואס ער, א נאכא-מינה שטארט (דער פרייזען דאנקט איהם פאר דעם קאפאליטעט), עס איז מיר ווער נע-פערען געווארען, טא צו האט האט איהן געוואלט פארהען ערנען אנדערשע די דיכטער פיליין פראקטוראט, אויך דער אהעקאט שטענעלע בחדר און דער פרייזען פרייזען איהם העכער:

צו דיכטונג דאס איז דאך א ברויט-לאזע קומט, האט איהר דען דערפון פרייזען און היינט איהר, און - היינט גענעלע ריכט איהם היינער איבער און וואס און עס איז מ'ט נישט טער, קען פונדעם און מ'ט נישט טער, נאך איהר עפעס א אנדערע צעהן, דער פרייזען וועט פארט:

וועהן און בערלינער, און צוואנציקן מיט דער פערניכטונג פון דער יודישער ארבעט געהט אויף דער באנקראט און די פערניכטונג פון דעם נאמען חור-שטאטליכען לעבען און פילען? און מ'טאן אלער ליכט געהען צו פער-ניכטען דעם יודישען פוהר און האנד-הערקער, הען מען האט געגען איהם אויסגעהאלטען אונגעווען אלע פאכטען פילען פון דער מלוכה, אבער און אונזער די דאזיגע בערלינגען איז געווען ליכט אפגעהאלטען די צוקונפט און אומגעהויערעם פון פילענעם היסטאטליכען לעבען נאכא-?

פערזעהנליכע הערען, און צו דעם צאק האבען זיך אונגעגעבן א נא-צו ריכען מעסאייטלעך, און אפגעהאל-טען קאנפערענצען מיט די רעגירונגס-פארשטעלער, בעת העלכע ווע האבען ערקלערט ווען היינט דאס געזעץ קען בערלינער די ערשטע פון די יודי-שע האנדעלעך און פילען, און געלעבטען איז אונגעווען געהארגען לויט די ריכטונגען אונגעגעבן און פאסירען און דאס געזעץ העט געגעבן שטארק נישט בלויז דעם יודישען האנדעלעך נאר און דעם נאמען האנדעלעך און איבערגעווען דאס פילען, און די בעל און די קלענע נוצען האט די צעכען קענען געגעבן, נישט הערע דעם גרויסען שטארק האט זיך העלען פערזעהנליכען, און מ'טאן נישט ברא-פאר די איבערגעגעבן פון דער מלוכה צו פערזעהנליכען דאס געזעץ.

איצט הערע אבער פארט דאס נע-ווען בעהאנדעלען דורך דער פרייזע-פרייזע חסד זיך אויך און דאך רעני-רונג האלט זיך העכער בייס האונט שטארקען דאס געזעץ אין לע-בען, און דער פרייזע האט איצט צו וואס זיך לעצט הערע און דערפון דעזירירט אבער דעם גירל פון דער האנדעלעך און פילען בכלל און פון די יודישע האנדעלעך פארט.

מ'ט אייגענע כוחות.

בעת די פערזעהנען פון האנדעלעך-קער, ארבעטען, און מוהרים בערלינגען זיך דעמאלט בלויז מיט געשענען הע-?

די ערשטע אינסטאנץ האט איהן בעשולדענט און איהר וועט פערקע-פונעם און מ'טאן פאלשעוועסטישע אונגעגעבן אין דעם שטענעלע און און איהר - שטענעלע צולכט זיך אויפ'ן נא-צו קול און מיט איהם לעבען מיט די דיכטער, דער פראקטוראט, דער פער-פרייזע, דאס פרייזע און עס איז לעבעדיג.

דער, באלשעוועק און דעמאלטען, - מען מוהר אבער ווען ווער א נרויסער אירעטליכע - וואס העכער דער פרייזען - ברייט צו קענען לעבען בלויז פון דער דיכטונג.

דערויף גיט דער פערזעהנער, ר'ר קטלשער, א יודי, פערשטעהט זיך מאנשי שלומען, העלכער העט פון דער האנטאר געווען זיך קיין חולע און גרינגעטער נישט קיינען, א פאר א וועלט מיט דער העכער אונגעווען און אויפ'ן בעשולדענען, היינט העלען ווא-נע:

דאס איז ער מ'טאן קוקט איהם נאך ריכטונג און איהר העט זיך באלד איבערגעגעבן.

ענדליך געקומט דער פרייזען ווען צוואנציק פונען צוויק און גיט מיט גראציע דאס הארע דעם פראקטוראט, נאר נעט שטעל זיך אהעק האלטען א בעשולדענעם - דעמע געגען דעם דיכטער שטענעלע, פאלי פאלג מיט א נאכא-מינה - און האט העט זיך שטענעלע העט איהם איבערגעגעבן די דער, און ווען ער האט עס געטעט מיט'ן פרייזען וואל ער מ'טאן נישט דער פרייזען דער, ער חיל נישט ריכט, וואס ער: איך פערזעהנע.

דער פרייזען הערען זיך דאן צום פערזעהנער.

נען ווער גיפערער לעגע און חטראטן אויף נעלר פון דער נאמען, העבען די קלענהענדלעך מיט א נאכא-מינה און מ'טאן רעדען העט זיך געשטעלען א חילום-טאקע.

און קלענהענדלעך-פערזעהנען זיך פער-ניכטען א פערזעהנען הענגען פרייזע-נייירען א חילום-פארט דער נע-לעגע קלענהענדלעך, קודם-כל האבען די פערזעהנען-מיטגלידער פון איה-נעגער קעשענען געגעבן 400 וואס מען און היינט דעם איז בעשולדען געהארגען און יעדער קלענהענדלעך וואל נעבען מינומס 10 וואס מען (א וואל די האט פונען געגען), די 10-ער וואס מען ווען שוין איינגעוואלט געהארגען דורך צירקס 100 מיטגלידער, און זיך דער קלענהענדלעך-פערזעהנען דעמאלטען שוין מיט א געווען פונען נעלר, אין די נאכא-מינה פונען העט די אפגעגעבן וואס-לונג שוין צעהלען עטליכע טויזנטער וואל, דאס געלר העט שטענדיג געהארגען דער און דער געלר פאר האנדעלעך און די געלעכע קלענ-הענדלעך העלען דאס, לויט דער שט-חייזונג פון פערזעהנען, בעקומען געבארגט א געווען פונען, נענען העקסלען איהן שום פאפערעס, די געבארגטע פונעם העלען זיך און צעהלען צו 10 וואס-טעם א פאר, און דעם בעקומען א נע-צו קרעדיט.

די צייטונג פערזעהנען: עס איז הערע צו בערלינער דעם קלענהענד-לעך-פערזעהנען האט און א בעוועגערען מוסעל ארגאניזירט ער ווען הילפס-אקציע בעשענען און דאס.

דער דאזיגער פאקט פון לובלינער קלענהענדלעך - פערזעהנען דאך חורקליך דענען אלע מוסעס פאר אלע אנדע-רע יודישע עקאנאמישע פערזעהנען האט דאסען קודם-כל זיך געווען צו רא-שענען ווערען מיטגלידער פונעם אייגע-נע צוואה, און נישט באלד לויפן אין נאם ארען און קלאפען הענגען גרביט, עס איז נישט קיין פאק און יעדע פערזעהנען געווען זיך א נע-רע-אדער קלענערע צאהל מיטגלידער האט ווענען נאך געה צו שטענען א געווען קלינגע פונעם אלע חלואות-פארט פאר ווערע פערזעהנען חברים, און די מוסעס העלען זיך מיט דער צאם געווען צוריק בעקומען, בעוועגערען העט און פון וועלכע-הילף געהט האבען א ווער געווען חורקלינג אויך און אנדערע וואלען ווען צווישען צו דער וואל, און די הילפס-אקציע העט שטענדיג אנגעקומען א בריי-טען כאראקטער.

און דאס דאסען די היינע קלענ-הענדלעך און האנדעלעך-פערזעהנען געהט נעמען אין אים.

אייגענעליך - היינט און דער פערזעהנער - האט אויך אויף נישט פילע צו ווענען, דער שטענען שוין פאר זיך זעלבן... לויט די אלע בעשול-דינגען אין באלשעוועסטישע און חטראטן ברויך אייגענעליך פון קליינעם געשטענען צו הערען אויף אייגענע קאפאריע - וועלכע זיך דער פער-פרייזע, האט עס הארגענען ווער מיט דער נאכא-מינה שטענעלע אין וואל - נאר אויך הער פונדעם העלען נישט ווען ווען אכוריות'דיג און העלען פון קליינעם איינגאנצען בעשענען.

די בעראטונג פון טריבונאל האט געדויערט א פונעם 15 פון צוריק-קו-פערדונג היינט און דער פרייזען בזה הלשון:

אפגעקומען פונען און אייגענע-פילר דעם בעשולדענען בעשענען, דען הומא געהען האט ער זא-הרעות, נאר פונדעם קענען מיר איהם נישט בעשענען, היינט ער זאל הא-פען בעשענען עפעס א האט און דע-ריבער הערע צו איינגאנצען פרייזע-שטארקען.

אין, קאפער, האט מיר האבען שפע-פער פערזעהנען צוואנציק פונעם דעם דיכטער און דעם פערזעהנער, פרייזע דער לעצטער ווען קליינעם:

ני, היינט גענעל, וועט איהר פרייזענעם צווייטען פיליין אורטיל - יא - יא - יא - דער דיכטער מיט דער נאך - אבער ווען האבען דאך נישט קיין אהענגע-נען פונען לייערער...

פ. הערמאן.

(יודישע ווערשונג, בערלין.)

פאסט - פיליזעם אין פער.

מאָנאט דעם 15 קעגנעם זיך דער
שטרעם פון אָננען דעקלאַרירט
זענען אומזיג שפּיטער פאר'ן צושטעלן
האלבען יאָר 1925.
די "קאָנאָניקס" דארפֿן אָננען-
ען שטרען: אויף די צו דעם זעקס
עקסטרעםע פּאַרמיליטערן, און אויפֿען
שריטט זיך אַן אויף אַ נאָעוואָלכען
בויגען פאפּול, אָדער אויף אַ פּאַר-

ער שון די הקדער האט דאן פיליעס

ויגמ 10 מעג קוטט פאר און
 פארשטאט דאס קאנטראלירען די
 גיכקייט פון דער הינדער ווייטער
 קאלה, דורכן רעפערענט ח' גרענש-
 שוינקס.
 יעדן טאג פארענטט ווידער דער-
 פערענט געלויבט שעה מיט דער דא-
 הינדער קאנטראלע, אוןאון וויגמ

האט ער דו קענטליכע פארשטענדע
הערען קאנטאלירט און פונעם
לייבן ווערע דאקטעמעטן,
די שוועסטער און יעדן צענט שטי-
מען פונט'ן בירושעם אויב עס זענען
אויף א העלכער ס'אין אויסגאנגע
פערהאנגען דאקטעמעטן נעצליכען און
בירוש הערען זיך דורך דעם קאנטאלי-
לער קעמעטאירט, און מען פון אים
שוועסטער און פויליש.
דאס ביי א איינציג קאנטאלירען
האט שוויסטערפונען א גרויסע צופרי-
ענהאט מצד דעם קאנטאליער העל-
בער האט זיך ווער הערען אויסגע-
הערען און פויליש.

וועגן פערשיינונגן פאר

סיר האבען שוין מיטגעפילט
אין צוואנענאהנט מיט דער הילפס-
קאצע פאר הונגעריגע און אונזער
פאפערס, וועל ארויסגעבען הערען א
יומבוך צו דער בעקעלערינג וואו
עלען אויף אים שבת נישט קיינען
מיט פליס, און דאס נעלר פארן דן
און וועלן וואס האנגענען פאר דן
הונגעריגע.

צו רעם צוזעק איז פארגעקומען פ
בערעטונג אין לאקאל פון הינגען רב
שליט"א, אויף העלפער עם זענען
אויך געווען געהערן די היגע פו-
זער, העפען מען האט געפונען פאר
ווייניג פרייער זענען רעם מיטצוויש-
ען, פרי זי וואלען נישט פאגרייטען

עין, ארויסגעגעבען דורכ'ן דאזיגע

דו ארבעטסלאזיגקייט דעקט און
שענסטאכאד פון מאג צו מאג. ביים
הינמינקן מאג געפונען ווער אין טשעכא-
סלאוואקיי 5607

DODATNIO WPŁYWA na NASZ BILANS HANDLOWY.
PERBOROL DAJE PRACĘ NASZEMU ROBOTNIKOWI.

די טעג איז פארגעקומען אין משנה-
 מסכתא א קאנסעקענץ פון די באהן-
 יורעקציעס פון ארשטא, קראקא, קא-
 סאצין און רעדעס הענגן פארגעסערן
 קעם רעז-פלטן פון דער משענסמא-
 איזער באהן-נעץ. די קאנסעקענץ איז
 פארגעקומען אונטערן פארויגן פון
 אינזשינער מיטלאיטש.
 עס וועגן אנגענומען נעחערן ט
 באנאצ רחצא פארשלאנגן אין פראיעקט-

וְהַיְיחָדִים הַמְּשֻׁבָּתִים וְהַיְּהוּדִים הַמְּשֻׁבָּתִים וְהַיְּהוּדִים הַמְּשֻׁבָּתִים

די מאטריסטיק פון פערברעכענ'ס
מאר חורש יאנואר אין טשענסטאָכאָ-
זער פאָזיאט שטעלט ויך פאר לויט
פאלענדן: פאר גענעשטעלן ויך
דער מאכט—6; פאר ארויסטערען
גענען דער טאלט—319, פאר שמערען

שבתאי און שמואל, און אונזער'ן האנט, אין סאלטבערג, קובע,

אין די לעצטע טעג זענען ארויסגע-
פאהרען פון משענפטאכא נאך פראג-
האדע דורך דעם הויז ארבעטער.

CZY MIŁOŚĆ JEST GRZECI

וארְכֹא דַעַר זִיעַנַעַר."

Redaktor Izrael PŁOCKI

בעמקינו:
פאר שילער אין מיליטער
פילעמען צו 50 גר.

Reda